

Głosa krytyczna do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11

Podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego.

1. Wprowadzenie

Powyżej przedstawiona uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego stanowi odpowiedź na zadane przez Rzecznika Praw Obywatelskich pytanie²:

Czy przesłanki określone w art. 258 § 2 k.p.k. stanowią samodzielne i wystarczające podstawy do zastosowania (przedłużenia stosowania) tymczasowego aresztowania, a tym samym tworzą domniemanie, że podejrzany może podjąć działania zakłócające prawidłowy tok postępowania, co zwalnia z powinności wykazywania konkretnych okoliczności godzących w prawidłowy tok postępowania?

Rozstrzygnięte miały nią zatem zostać rozbieżności w wykładni opisanej we wskazanym przepisie przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania, tj. „grożącej oskarżonemu surowej kary”, przede wszystkim w kwestii tego, czy jest czy też nie jest ona samodzielną podstawą stosowania tego środka zapobiegawczego opartą na opisanym domniemaniu i, co podkreślone

---

^{1*} Studentka IV roku prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

² Wniosek RPO z dn. 5 października 2011 r., RPO-652908-II/10/MWa.

zostało przez Rzecznika, a zdaje się najistotniejsze, czy zwalnia to oskarżyciela z powinności wykazywania konkretnych okoliczności godzących w tok postępowania karnego³.

Pobieżna lektura tego judykatu prowadzi do wniosku, iż brak tu jednoznacznego, a zarazem wyczerpującego rozstrzygnięcia powyższej kwestii – nie zostało ono bowiem wyrażone *explicite*. Sąd Najwyższy odpowiadając jednakże twierdząco na tak postawione pytanie – tj. że przesłanka zastosowania tymczasowego aresztowania wyrażona w art. 258 § 2 k.p.k. ma charakter samodzielny, a warunkiem jej zastosowanie jest *jedynie* wystąpienie w realiach danej sprawy ogólnych przesłanek stosowania środków zapobiegawczych⁴, w tym tymczasowego aresztowania⁵, oraz niewystąpienie przesłanek negatywnych⁶ – a nie negując wskazanych przez Rzecznika konsekwencji prawnych przyjęcia takiego stanowiska, przesądził, że jest ona [przesłanka] oparta na domniemaniu prawnym, iż grożąca lub wymierzona oskarżonemu surowa kara pozbawienia wolności powoduje obawę zakłócania przez niego prawidłowego biegu postępowania karnego, co zwalnia oskarżyciela z obowiązku wykazywania konkretnych okoliczności godzących w jego tok. Z powyższego wynika tymczasem, iż mamy tu do czynienia z *praesumptio iuris ac de iure* – domniemaniem prawnym niewzruszalnym, każącym przyjąć, że jeśli przesłanka jest prawdziwa (w tym przypadku: oskarżonemu grozi, tudzież wymierzona została surowa kara), prawdziwy jest także wniosek (zachodzi niebezpieczeństwo zakłócania przebiegu postępowania). Domniemania tego nie sposób obalić – brak ku temu podstawy prawnej. Słuszność tego stanowiska, podniesionego do rangi zasady prawa, budzić może poważne zastrzeżenia, o czym niżej.

Zaznaczenia wymaga również, że niejako przy okazji Sąd Najwyższy rozstrzygnął, tym razem w sposób kategoryczny, o jakim *de facto* zagrożeniu karą mowa w art. 258 § 2 k.p.k.

---

³ Sam RPO w przedstawionym przez siebie stanowisku załączonym do wniosku opowiedział się przeciwko traktowaniu przesłanki „grożącej oskarżonemu surowej kary” jako samodzielnej podstawy stosowania (przedłużania) tymczasowego aresztowania, a tym samym, że nie tworzy ona żadnego domniemania i nie zwalnia z powinności wykazania potrzeby zabezpieczenia prawidłowego przebiegu postępowania, który *in concreto* miałby być zagrożonym. Odmienny nieco pogląd wyrażony został przez prokuratora Prokuratorii Generalnej (PG IV KP 19/11), a mianowicie że „w art. 258 § 2 k.p.k. określone zostały samodzielne przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania, oparte na domniemaniu o charakterze względnym, iż grożąca lub wymierzona oskarżonemu surowa kara powoduje obawę zakłócenia prawidłowego biegu postępowania karnego. Wymagają one każdorazowego wykazania, że w realiach konkretnej sprawy istnieje dla oskarżonego zagrożenie surową karą, a nie istnieją okoliczności wskazujące na brak potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania”.

⁴ Konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, wyjątkowo także zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa, w sytuacji gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony przestępstwo to popełnił (Art. 249 § 1 k.p.k.).

⁵ Zasada subsydiarności, tzn. niezasadność stosowania środków nieizolacyjnych (art. 257 § 1 k.p.k.).

⁶ Pozbawienie oskarżonego wolności ani nie spowoduje poważnego niebezpieczeństwa dla jego życia lub zdrowia, ani nie pociągnie za sobą innych wyjątkowo ciężkich skutków dla niego samego lub jego najbliższej rodziny, lub też szczególnie względy sprzeciwiają się odstąpieniu od tymczasowego aresztowania, mimo możliwości zaistnienia powyżej wskazanych następstw; a na podstawie okoliczności sprawy można tymczasem przewidzieć, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, a okres tymczasowego aresztowania nie przekroczy przewidywanego wymiaru kary pozbawienia wolności (art. 259 § 1 i 2 k.p.k.).

O ile kwestia ta nie budziła znacznych rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, to niemniej jednak pozostawała otwartą dla składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego⁷. Kommentowaną uchwałą przesądzono, że treść art. 258 § 2 k.p.k. nie odwołuje się bynajmniej do abstrakcyjnego zagrożenia przewidzianego przez ustawodawcę za popełnienie danego typu czynu zabronionego, a chodzi tu o konkretną ocenę („prognozę”), opartą na dotychczas zebranych w sprawie materiale, czy w danej sprawie kara orzeczona w stosunku do sprawcy rzeczywiście może przyjąć taki surowy wymiar. Rozstrzygnięcie to zostanie omówione w pierwszej kolejności.

2. „Grożąca oskarżonemu surowa kara”

Art. 258 § 2 k.p.k. stanowi, że: „jeżeli oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, albo gdy sąd pierwszej instancji skazał go na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą”. Sąd Najwyższy w początkowym fragmencie uzasadnienia omawianego judykatu wskazał, że zawarte tu zostały dwie przesłanki szczególne stosowania tymczasowego aresztowania:

1. abstrakcyjny wymiar kary przewidziany za zarzucony podejrzanemu czyn, tudzież orzeczona przez sąd pierwszej instancji kara pozbawienia wolności w danym wymiarze;
2. rzeczywista groźba (prognoza), z uwagi na okoliczności danej sprawy, orzeczenia w stosunku do podejrzanego surowej kary.

Kwestia ta – czy z punktu widzenia treści art. 258 § 2 k.p.k. relewantne jest przewidywanie wymierzenia kary surowej w konkretnym wypadku, czy jedynie zagrożenie karą przewidzianą przez typ czynu zarzucony podejrzanemu – dość jednoznacznie rozstrzygana przez doktrynę

---

⁷ W uchwale wydanej 27.01.2011 r., I KZP 23/10, Sąd Najwyższy, udzielając odpowiedzi na pytanie „Czy sąd orzekając na etapie postępowania przygotowawczego w przedmiocie tymczasowego aresztowania (przedtuzenia jego stosowania) jest uprawniony do badania i oceny trafności kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu przyjętej przez oskarżyciela publicznego, a w szczególności, czy badając przesłanki stosowania tego środka jest nią związany?” podkreślił, że kwestia tego, czy z punktu widzenia treści art. 258 § 2 k.p.k. relewantne jest przewidywanie wymierzenia kary surowej w konkretnym wypadku czy jedynie zagrożenie karą przewidzianą przez typ czynu zarzucony podejrzanemu nie jest bezpośrednio związana z rozstrzyganym tam zagadnieniem, a zatem poruszaną nie będzie.

i orzecznictwo⁸, nie była do tej pory przedmiotem wypowiedzi powiększonego składu Sądu Najwyższego⁹. Jednakowoż, wyrażone stanowisko zasługuje na pełną aprobatę.

Ustawodawca, posługując się sformułowaniem „grożąca oskarżonemu surowa kara”, niejako *expressis verbis* przesądził, że samo abstrakcyjne zagrożenie nie jest miarodajną podstawą stosowania środka zapobiegawczego, co znajduje zresztą wyraz w uzasadnieniu judykatu Sądu Najwyższego. Wykładnia literalna tego przepisu wskazuje na potrzebę badania, po pierwsze, czy sąd będzie miał możliwość orzeczenia surowej kary z uwagi na przewidziane w zarzuconym oskarżonemu typie czynu „widełki kary” oraz, po drugie, czy w danej sprawie, na podstawie okoliczności faktycznych, i to już na tym etapie w odpowiedni sposób uprawdopodobnionych, spodziewać się można, że wymierzona sprawcy kara będzie surowa.

Zwrócić należy w tym miejscu uwagę na fakt, iż tak dokonana prognoza pociąga za sobą przesądzenie jednego z dwóch fundamentów sięgania po środki zapobiegawcze, wyrażonych w art. 249 § 1 *in fine* k.p.k., a to dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu przestępstwa. W sytuacji bowiem, gdyby prawdopodobieństwa w ogóle nie było bądź też nie byłoby one duże, prognoza nakreślona przez oskarżyciela, a następnie przez sąd byłaby inna – *ergo* przesłanka nie zostałaby spełniona. Zagadnienie to, związane z naturą domniemania płynącego z art. 258 § 2 k.p.k., będzie rozwinięte w dalszej części wypowiedzi.

Sąd Najwyższy podkreślił (*stricte* przypomniał) także, że stosowanie art. 258 § 2 k.p.k. jako podstawy tymczasowego aresztowania wiąże się z obowiązkiem trafnego zakwalifikowania zarzucanego przez oskarżyciela czynu pod dany typ przewidziany w ustawie¹⁰. Wymóg ten sprzężony jest tymczasem z obowiązkiem sądu orzekającego w przedmiocie zastosowania (przedłużenia stosowania) tego środka zapobiegawczego w postaci oceny trafności tej kwalifikacji. Ocena ta winna być dokonana wyłącznie na potrzeby tej decyzji incydentalnej, w kontekście ustawowych przesłanek tymczasowego aresztowania¹¹. Gdyby tymczasem przyjęta kwalifikacja prawna okazała się niewłaściwą, tudzież prognoza orzeczenia w realiach danej sprawy surowej kary nietrafna, odpadać będzie podstawa stosowania tego środka zapobiegawczego.

---

⁸ Jak powołuje sam SN w uzasadnieniu: np. R. A. Stefański [w:] Z. Gostyński (red.) R.A. Stefański, St. Zabłocki (red. II wydania), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, Warszawa 2004, s. 103 i n., także SN w zdecydowanej większości orzeczeń, patrz: postanowienie z dn. 3.04.2007 r., WZ 11/07, OSNKW 2007, z. 6, poz. 52.

⁹ Co sygnalizowane w przypisie 6.

¹⁰ O tym także w postanowieniu SN z dn. 3.04.2007 r., WZ 11/07, OSNKW 2007, z. 6, poz. 52.

¹¹ Uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 23/10, OSNKW 2011, z. 1, poz. 1.

3. Domniemanie zakłócania toku postępowania karnego

Rozstrzygnięciem Sądu Najwyższego, które postrzegać należy jako kontrowersyjne i mogące budzić niepokój co do praktycznych konsekwencji za sobą pociągających, jest opowiedzenie się za samodzielnością przesłanki z art. 258 § 2 k.p.k. w taki sposób, iż za każdym razem, gdy zostanie ona spełniona (tj. spełnione zostaną dwa powyższej przedstawione warunki), w miejsce konkretnych okoliczności przemawiających za potrzebą stosowania tymczasowego aresztowania – konieczności zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania bądź wyjątkowo zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa – wchodzi domniemanie, że taka potrzeba rzeczywiście zachodzi. Potrzeba ta wynikać ma z domniemywanego zachowania oskarżonego, którym to dążyć on ma do uniknięcia surowej odpowiedzialności karnej¹². Zwrócić tu należy uwagę właśnie na ten aspekt, że sama potrzeba stosowania środków zapobiegawczych (przesłanka ogólna) nie bierze się znikąd, a ma swe źródło (winna mieć) właśnie w zachowaniu oskarżonego, które albo pozwala mniemać, że będzie on zakłócał tok postępowania, albo, wyjątkowo, popełni nowe przestępstwo. Skoro zostaje podana nam „na tacy” obawa zakłócenia prawidłowego przebiegu toczącego się przeciwko niemu postępowania, to zostaje podana także potrzeba zastosowania środka zapobiegawczego. Co więcej, jako że domniemywamy tu przesłankę stosowania tymczasowego aresztowania, to co do zasady w sposób aprioryczny odrzucamy zasadność sięgania po środki nieizolacyjne.

W tym momencie należy uzupełnić powyższy wywód dotyczący domniemania przesłanki ogólnej stosowania środków zapobiegawczych. Gdyby miało być tak, że dla stosowania art. 258 § 2 k.p.k. jako samodzielnej przesłanki orzeczenia tymczasowego aresztowania winny być spełnione przesłanki ogólne z art. 249 § k.p.k. i art. 257 § 1 k.p.k. (brak przesłanek negatywnych nie ma *de facto* z tym związku), to przepis ten o tyle okazałby się zbędny, że domniemanie, które ustanawia, byłoby zbyteczne. Zagrożenie dla prawidłowego toku postępowania istniałoby wówczas realnie (stąd realna potrzeba sięgnięcia po środek tymczasowy), nadto dałoby się je rzeczywiście wykazać, kwalifikując chociażby jako „inny bezprawny sposób utrudniania postępowania karnego” (znaczy – § 1 art. 258 byłby stosowany). Przesłanka „grożącej oskarżonemu surowej kary” stanowiłaby „dodatkowy argument” za orzeczeniem tymczasowego aresztowania¹³. Podkreślenia wymaga, że celem regulacji środków zapobiegawczych w ustawie jest przyznanie organom ścigania narzędzi do przeciwdziałania zakłócaniu prawidłowego

---

¹² *A contrario* w § 1 art. 258 k.p.k. obawa ta ma mieć konkretną, podlegającą wykazaniu postać m.in. jako niebezpieczeństwo ucieczki, ukrywania się oskarżonego, naktaniania do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień, tudzież inne.

¹³ Co podkreślił jednakże sam Sąd Najwyższy – *vide* uzasadnienie omawianego judykatu – formalna zależność pomiędzy tymi dwoma szczególnymi podstawami stosowania tymczasowego aresztowania nie zachodzi.

toku postępowania, po których to sięgnięcie możliwe winno być jedynie w sytuacji, gdy obawa zakłócenia rzeczywiście istnieje.

Wskazany na początku niniejszego akapitu niepokój związany z konsekwencjami mogącymi wyniknąć z takiego rozumienia omawianej podstawy stosowania tymczasowego aresztowania wiąże się właśnie z obawą wkradnięcia się do tej procedury pewnego automatyzmu. Jeśli bowiem prokurator zarzuci oskarżonemu popełnienie czynu, za który ustawodawca przewidział wysoki wymiar kary, i na podstawie zebranego w sprawie materiału stwierdzić będzie można, że rzeczywiście z dużym prawdopodobieństwem wymierzona oskarżonemu w przyszłości kara pozbawienia wolności będzie surowa, to domniemywać należy, że taki podejrzany będzie podejmował próby wpłynięcia w sposób negatywny na tok postępowania, mimo niezastnienia konkretnych okoliczności budzących ku temu obawę. Ten z kolei wniosek pociągnie za sobą wypełnienie przesłanek z art. 249 § 1 k.p.k. i 257 § 1 k.p.k., które bez owego domniemania pozostawałyby puste. Konsekwentnie, o ile szczególne względy zdrowotne czy też rodzinne nie będą temu stały na przeszkodzie, sąd, do którego wpłynię wniosek o zastosowanie w takiej sytuacji tymczasowego aresztowania, będzie miał podane podstawy pod jego uwzględnienie. Możliwość obalenia tak wykreowanego domniemania nie została tymczasem przewidziana, co więcej, ciężko byłoby wyobrazić sobie podważenie tak nienamacalnych okoliczności.

Nie ulega wątpliwości, że tak wskazany przez Sąd Najwyższy sposób interpretacji art. 258 § 2 k.p.k. jest nie do pogodzenia z fundamentalnymi zasadami postępowania karnego. Stoi on bowiem w sprzeczności nie tylko z funkcją i celem stosowania środków zapobiegawczych, tj. potrzebą zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania (zagrożonego w sposób rzeczywisty, a nie tylko domniemywany), a nie antycypacją kary¹⁴, ale – poprzez niemożność obalenia domniemania płynącego z art. 258 § 2 k.p.k. – uderza w zasadę prawa oskarżonego (podejrzanego) do obrony. Co więcej, godzi to także w zasadę domniemania niewinności, a to z uwagi na obawę apriorycznego osądzenia zebranego w sprawie materiału¹⁵. Ranga wskazanych powyżej zasad wykracza tymczasem daleko poza ramy kodeksowe¹⁶.

---

¹⁴ K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Wyd. 3, Warszawa 2009, SIP Legalis.

¹⁵ Zaznaczenia wymaga, że okoliczność brania udziału w wydaniu postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania nie stanowi co do zasady podstawy wyłączenia sędziego na mocy art. 41 § 1 k.p.k. (por. postanowienie SN z 10.05.2006, III KK 338/05, LEX nr 186954).

¹⁶ Por. m.in. art. 42 Konstytucji RP (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483), art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

4. Weryfikacja podstaw stosowania tymczasowego aresztowania

W końcowym fragmencie uzasadnienia komentowanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, iż: „żaden przepis obowiązującego Kodeksu postępowania karnego nie dopuszcza stosowania tymczasowego aresztowania przez dłuższy okres, nieuzasadniony okolicznościami sprawy i celami izolacyjnego środka zapobiegawczego (art. 263 § 1-4 k.p.k.). Konieczność weryfikacji istnienia podstaw dalszego stosowania tymczasowego aresztowania wynika natomiast nie tylko z potrzeby podejmowania odpowiednich decyzji procesowych z upływem okresu, na jaki dotychczas orzeczono tymczasowe aresztowanie, ale także w każdym czasie i na każdym etapie prowadzonego postępowania karnego (art. 253 § 1 k.p.k. – zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 r., IV KO 11/01¹⁷, OSNKW 2001, z. 5-6, poz. 46)”. Problem weryfikacji podstaw stosowania tymczasowego aresztowania orzeczonego na podstawie „grożącej oskarżonemu surowej kary” przyjmuje jednakże szczególnie zawiłą postać przy wskazanym przez Sąd Najwyższy sposobie interpretacji tej przesłanki. Jako że podstawy zastosowania tego środka zapobiegawczego opierają się na domniemaniu, iż oskarżony zachowaniem swym dążyć będzie do zakłócenia prawidłowego toku postępowania, co rodzi tym samym potrzebę jego zabezpieczenia (wniosek płynący z *praesumptio iuris ac de iure*), to podstawa ta odpaść może jedynie, gdy:

1. ulegnie zmianie przyjęta uprzednio kwalifikacja prawna czynu na typ czynu zagrożony karą niższą w górnej granicy lub;
2. zmieni się prognozowana na podstawie okoliczności danej sprawy kara bądź też;
3. obie te sytuacje wystąpią naraz (przesłanka *praesumptio iuris ac de iure*).

Wówczas to mamy do czynienia z odpadnięciem, ewentualnie zmianą, podstawy stosowania środka zapobiegawczego, o której mowa w art. 253 § 1 k.p.k.¹⁸. Odmienny tymczasem wniosek – wymóg badania, czy potrzeba zabezpieczenia postępowania karnego, z uwagi na niebezpieczeństwo dla jego prawidłowego przebiegu, dalej istnieje – prowadziłyby do absurdalnych konkluzji, że dla badania rzeczywistego zagrożenia toku procesu należy uprzednio orzec, w oparciu o domniemanie prawne, w stosunku do sprawcy środek zapobiegawczy i następnie dopiero bądź go uchylić, bądź przedłużyć jego stosowanie.

---

¹⁷ „Uchylenie lub zmiana tymczasowego aresztowania, o których mowa w art. 253 § 1 k.p.k., następuje nie tylko wówczas, gdy po jego zastosowaniu powstały okoliczności, o których mowa w tym przepisie, ale – *a minori ad maius* – także wówczas, gdy środek ten zastosowano z naruszeniem prawa”.

¹⁸ Art. 253 § 1 k.p.k.: Środek zapobiegawczy należy niezwłocznie uchylić lub zmienić, jeżeli ustaną przyczyny wskutek których został on zastosowany, lub powstaną przyczyny uzasadniające jego uchylenie albo zmianę.

5. Projekt zmiany Kodeksu postępowania karnego

Zważywszy na powyższe, nie powinno ulegać wątpliwości, iż art. 258 § 2 k.p.k., rozumiany w sposób wskazany przez Sąd Najwyższy w omawianym judykacie, ogranicza w znacznym stopniu gwarancje procesowe oskarżonego i wprowadza swoistą lukę w ostrożnie skonstruowanym systemie środków zapobiegawczych. Przepis ten wymaga zatem bądź to przeredagowania, bądź też winno się poważnie zastanowić, czy nie zrezygnować z niego *pro futuro*.

Według najnowszego projektu nowelizacji Kodeksu postępowania karnego¹⁹ § 2 art. 258 k.p.k. ma brzmieć:

Wobec oskarżonego, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat, albo którego sąd pierwszej instancji skazał na karę pozbawienia wolności wyższą niż 3 lata, obawy utrudniania prawidłowego toku procesu, o których mowa w § 1, uzasadniające stosowanie środka zapobiegawczego, mogą wynikać także z surowości grożącej oskarżonemu kary.

Należy zadać sobie pytanie, czy tak sformułowaną przesłankę stosowania tymczasowego aresztowania należy dalej rozumieć w sposób wskazany przez Sąd Najwyższy dla brzemienia aktualnego? Moim zdaniem tak dokonana zmiana redakcji § 2 prowadzi do zmiany charakteru przesłanki tam wysłowionej – poprzez każdorazowy wymóg wykazania realnego zagrożenia dla prawidłowego toku postępowania, mającego *de facto* przyjąć konkretną, wskazaną w § 1 art. 258 k.p.k. postać²⁰, stanie się ona podstawą niesamodzielną, której zastosowanie przy orzekaniu o tymczasowym aresztowaniu sprowadzać się będzie do roli „dodatkowego argumentu” przemawiającego za tymczasowym aresztowaniem. Wydawać by się zatem mogło, że problem domniemania prawnego niewzruszalnego, zasygnalizowany w niniejszym opracowaniu, stałby się o tyle nieaktualny, o ile nie można by art. 258 § 2 k.p.k. dalej postrzegać w sposób przedstawiony przez Sąd Najwyższy w komentowanej uchwale.

De lege ferenda, nie można tracić z pola widzenia faktu, że tak skonstruowana na nowo przesłanka zdaje się być zbędną dla procedury karnej. Cele, którym aktualnie służy art. 258 § 2 k.p.k., są nie do pogodzenia z podstawowymi zasadami *primo* procedury karnej, *secundo* demokratycznego państwa prawa, a sprowadzają się w przeważającej mierze do ułatwienia

---

¹⁹ Opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego Projekt Ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustawach z lutego 2012 r., dostępny na stronie internetowej <http://www.czpk.pl/2012/03/01/projekt-zmian-kpk-wraz-z-uzasadnieniem/>, 10.06.2012.

²⁰ Treść bez zmian: uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się oskarżonego, zwłaszcza wtedy, gdy nie można ustalić jego tożsamości albo nie ma on w kraju stałego miejsca pobytu, lub uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne.

(w sposób niepożądany²¹) pracy organów ścigania. Funkcja, którą będzie on pełnił po planowanej nowelizacji ustawy procesowej zdaje się być na tyle drugorzędna – jako uzupełnienie § 1 art. 258 k.p.k., że z uwagi na niebezpieczeństwo nadmiernego naruszania praw i wolności obywatelskich mogącym wyniknąć ze złego jej stosowania oraz fakt, iż zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania w oparciu o art. 258 § 1 będzie wystarczające, należałoby zrezygnować z przesłanki „grożącej oskarżonemu surowej kary” w ogóle.

---

²¹ Tymczasowe aresztowanie służyć ma zabezpieczeniu postępowania przed różnymi utrudnieniami ze strony podejrzanego: ucieczka, ukrywanie się, matactwo. Środki zapobiegawcze nie są stosowane dla wygody pracowników śledczych (tak: K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Wyd. 3, Warszawa 2009, SIP Legalis, por. także: post. SA w Krakowie 7.4.2006 r., II AKz 80/06, KZS 2006, Nr 4, poz. 38; post. SA w Krakowie z 8.10.2007 r., II AKz 461/07, KZS 2007, Nr 10, poz. 55, post. SA w Krakowie z 20.5.2008r., II AKz 236/08, KZS 2008, nr 7-8, poz. 53).